

İKİNCİ BÖLÜM

BAĞ-KUR KANUNU İŞLEMLERİ

41) Bağ-Kur Mevzuatı Uyarınca Kimler Sigortalı Sayılır?

1479 Sayılı Kanun Uyarınca;

Kanunla ve Kanunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulu sosyal güvenlik kuruluşları kapsamı dışında kalan ve herhangi bir işverene hizmet akdi ile bağlı olmaksızın kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan;

* Esnaf ve sanatkarlar ile diğer bağımsız çalışanlardan ticari kazanç veya serbest meslek kazancı dolayısıyla gerçek veya basit usulde gelir vergisi mükellefi olanlar ile gelir vergisinden muaf olanlardan esnaf ve sanatkar sicili ile birlikte kanunla kurulu meslek kuruluşlarına usulüne uygun olarak kayıtlı olanlar.

* Kollektif şirketlerin ortakları

* Adi komandit şirketlerin komandite ve komanditer ortakları

* Limited şirket ortakları

* Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin komandite ortakları

* Donatma iştirakleri ortakları,

* Anonim şirketlerin kurucu ortakları ve yönetim kurulu üyesi olan ortakları

Bağ-Kur sigortalısı sayılırlar.

2926 Sayılı Kanun Uyarınca;

Kanunla veya kanunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulan Sosyal Güvenlik kuruluşları kapsamı dışında kalan ve herhangi bir işverene hizmet akdi ile bağlı olmaksızın, tarımsal faaliyette bulunan kimselerden;

* 18 yaşını doldurmuş erkekler,

* 18 yaşını doldurmuş kadınlar, sigortalı olmak zorundadırlar.

* Ayrıca, tarımsal faaliyette bulunmakla beraber bu Kanuna tabi sigortalıların yanında aile mensubu olarak ücretsiz çalışan eş ve çocuklarından herhangi bir Sosyal Güvenlik kurumuna tabi olmayan 18 yaşını dolduran ve yazılı talepte bulunanlar isteğe bağlı sigortalı olabilirler. Ancak, talep tarihinde 58 yaşını dolduran kadınlar ile 60 yaşını dolduran erkekler talepleri halinde kapsama alınırlar.

* Öte yandan, zorunlu sigortalılıkları sona erenler diğer Sosyal Güvenlik Kuruluşları kapsamı dışında kalmak kaydıyla, evvelce prim ödemiş oldukları son basamak üzerinden sigortalılıklarını isteğe bağlı olarak devam ettirebilirler.

2229 Sayılı Kanun Uyarınca;

* Ev kadınları,

* Türkiye'de ikamet eden yabancı uyruklular,

- * Herhangi bir Sosyal Güvenlik Kuruluşuna tabi olmayanlar,
- * Yurtdışındaki vatandaşların yanlarında bulunan ve herhangi bir işte çalışmayan eşleri,
- * Bağ-Kur'a tabi mecburi sigortalılık niteliğini kaybedenler,
- * İsteğe bağlı sigortalı olmak hakkından yararlanabilirler.

4.10.2000 tarihinden önce isteğe bağlı sigortalı olup ta herhangi bir nedenle sağlık yardımı alma hakkını kaybeden sigortalılardan 2.8.2004 tarihine kadar talepte bulunmayan veya talepte bulunmakla birlikte talep tarihinden itibaren 6 ay içinde sağlık prim borçlarını ödemeyen sigortalılarla 4.10.2000 tarihinden sonra isteğe bağlı sigortalı olanların sağlık yardımı almaları mümkün olmayacaktır.

42) Nasıl Bağ-Kur Sigortalısı Olunur?

1479 Sayılı Kanuna Tabi Zorunlu Bağ-Kur Sigortalılığı, Bağ-Kur'lu olmayı gerektiren faaliyetle birlikte başlar. Bağ-Kur'a kayıt ve tescilin yapılabilmesi için ilgili Bağ-Kur İl Müdürlüğüne başvurulup, alınacak BAĞ-KUR GİRİŞ BİLDİRGESİNİN ilgili kuruluşlara onaylatılması ve onaylı bu bildirgenin Bağ-Kur İl Müdürlüğüne verilmesi gerekmektedir.

2926 Sayılı Kanuna Tabi Tarım Sigortalılığı tarımsal faaliyetle birlikte başlar. Bağ-Kur'a kayıt ve tescilin yapılabilmesi için ilgili Bağ-Kur İl Müdürlüğüne başvurulup, alınacak TARIM SİGORTALILIĞI BAĞ-KUR'A GİRİŞ BİLDİRGESİNİN, bağlı bulunduğu muhtara onaylatılması ve onaylı bu bildirgenin Bağ-Kur İl Müdürlüğüne verilmesi gerekmektedir.

2229 Sayılı İsteğe Bağlı Sigortalılık için; Bağ-Kur'a tabi mecburi sigortalılık niteliğini kaybedenler dilekçe ile, isteğe bağlı olarak ilk kez Bağ-Kur sigortalısı olmak isteyenler, BAĞ-KUR'A İSTEĞE BAĞLI SİGORTALI GİRİŞ BİLDİRGESİ ile daimi ikametgahlarının bulunduğu yerdeki İl Müdürlüğüne müracaat ederler.

1479 sayılı Kanunun 4956 sayılı Kanunun 34. maddesiyle değişik 80. maddesine göre Kanunun 26 ncı maddesinde belirtilen tescil ve sigortalılığın sona ermesi ile ilgili yükümlülüğe uymayan sigortalılara Bağ-Kur tarafından 2003 yılında 50,00.-YTL idarî para cezası verileceği hükme bağlanmıştır. Bu miktar, her yıl Maliye Bakanlığı'nca 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi gereğince belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılabacaktır. Bu nedenle tescil ve sigortalılığın sona ermesi ile ilgili yükümlülüğe uymayan sigortalılara Bağ-Kur tarafından **2005 yılında 71,45.-YTL** idari para cezası uygulanacaktır.

Hakkında para cezası uygulanan sigortalılar, gerekçesini belirtmek suretiyle para cezasına karşı tebliğ tarihinden itibaren **onbeş gün içinde Kuruma itiraz** edebilirler. İtiraz takibi durdurur. Kurum en geç otuz gün içinde itirazı inceler ve

karara bağlar. Kurum tarafından itirazın reddedilmesi halinde, sigortalılar red kararının kendilerine **tebliğ tarihinden itibaren** altmış gün içinde yetkili idare mahkemesine başvurabilirler. Mahkemeye başvurulması cezanın takip ve tahsilini durdurmaz. İdarî para cezalarının tahakkuk ve tahsilatında beş yıllık zamanaşımı uygulanmaktadır.

Kendilerine yapılan tebligat tarihinden itibaren **onbeş gün içinde** idarî para cezasını veya borçlarını **itiraz etmeden ödeyenlerin** bu borçları üçte bir oranında terkin edilmektedir.

4956 sayılı Kanunun 56. maddesi ile 1479 sayılı Kanuna eklenen Geçici Madde 1 ile; bu kanunun yayımından önce Kuruma sigortalı olarak kayıt ve tescilini yaptırmaları gereken faaliyetlerde bulunanlar ile sigortalılığı sona ermiş olmasına rağmen bu durumlarını Kuruma bildirmemiş olanlar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde bu yükümlülüklerini yerine getirdikleri takdirde, haklarında bu Kanunla yeniden düzenlenen 80 inci maddede öngörülen idarî para cezaları uygulanmayacağı öngörülmüştür.

43) Bağ-Kur Sigorta Kolları Ve Prim Oranları Nedir?

Bağ-Kur Kanununa göre, sigortalılarla hak sahiplerine malullük sigortası, yaşlılık sigortası, ölüm sigortası ve sağlık sigortası kapsamında sigorta yardımları yapılmakta ve sigortalılarla hak sahiplerine aylık veya gelir bağlanmaktadır.

Bağ-Kur yaşlılık sigortasının amacı, belli bir yaşa ulaşmış olan ve çalışma gücünü kısmen kaybetmiş sigortalılara, yaşamlarını sürdürebilecekleri bir gelir sağlanmasıdır. Yaşlılık sigortasından yararlanma hakkını kazanan sigortalılara yaşlılık aylığı bağlanmakta ve aylık alanlara gerekli sağlık yardımları yapılmaktadır. Aylık bağlanamayan hallerde ise toptan ödeme yapılmaktadır.

Malullük, bir sigortalının çalışma gücünün en az üçte ikisinin kaybedilmesidir. Bağ-Kur Kanununa göre malullük sigortasından malullük aylığı bağlanmakta ve sağlık yardımları yapılmaktadır.

Ölüm sigortası, Bağ-Kur sigortalılarının ölmeleri halinde geride bıraktıkları aile fertlerine sosyal yardım sağlamayı amaçlayan sigorta türüdür. Bağ-Kur ölüm sigortasından sağlanan yardımlar; eşe, çocuklara, ana ve babaya aylık bağlanması, eşe, çocuklara, ana ve babaya toptan ödeme yapılması ve ölen sigortalı için cenaze masrafı karşılığı verilmesi olarak sıralanabilir.

1479 sayılı Kanuna göre ödenecek **Malullük, Yaşlılık ve Ölüm sigorta primi**, sigortalının seçtiği, intibak ettirildiği veya yükseltildiği 1479/50. maddede belirtilen **gelir basamağının % 20'sidir.**

1479 sayılı Kanuna göre ödenecek **sağlık sigortası primleri** Bağ-Kur Kanununa tabi ilk sekiz basamakta bulunan sigortalılardan Bağ-Kur Kanunu'nun 50 nci maddesine göre belirlenen sekizinci gelir basamağı tutarının, dokuz ve daha yukarı basamaklarda bulunan sigortalılardan ise buldukları **gelir basamağının % 20'sidir.**

Sigortaya girişte bildirilen gelirin bir defaya mahsus olmak üzere % 25'i oranında giriş keseneği, basamak yükselmelerinde ise iki gelir basamağı arasındaki artış farkı kadar yükselme primi alınır. Sigorta primi sigortalılığın başladığı tarihi takip eden ay başından, sigortalılığın bittiği ayın sonuna kadar hesaplanmak suretiyle tam ay olarak alınır. Bu kesenek ve primlerin tümü yılı içinde ödenmek kaydıyla vergi uygulamasında gider olarak gösterilebilir.

a) Giriş Keseneği: Sigortalının giriş bildirgesi ile seçilen basamaklara tekabül eden gösterge tutarlarının %25 i olan ve ilk girişte bir defa ödenen tutarlardır.

b) Malullük-Yaşlılık ve Ölüm Sigortası Primi: Bağ-Kur kapsamında iken aylık olarak ödenen miktardır.

c) Basamak Yükseltme Farkı : Bulunulan basamakların yükseltilmesiyle her yükselmeye bir defa ödenen primdir.

d) Sağlık Primi: Bağ-Kur kapsamında iken aylık olarak ödenen miktardır.

EK: BAĞ-KUR SİGORTA KOLLARI VE PRİM ORANLARI TABLOSU

SİGORTALININ BULUNDUĞU BASAMAK	SAĞLIK SİGORTASI PRİMİ	MALULLÜK, YAŞLILIK VE ÖLÜM SİGORTASI PRİMİ
1-8. Basamaklar	8. Basamak Tutarının %20'si	Her Sigortalının Bulunduğu Basamağın Tutarının %20'si
9-24. Basamaklar	Her sigortalının buldukları gelir basamağı tutarının yüzde 20'si	Her sigortalının bulunduğu basamağın tutarının %20'si

44) 1479 Sayılı Bağ-Kur Kanununa Göre Yaşlılık Aylığı Bağlanmasında Usul ve Esaslar

1479 sayılı Bağ-Kur Kanunu'nun 35. maddesinde, Yaşlılık aylığından yararlanma koşulları açıklanmıştır. Buna göre, Yaşlılık aylığından yararlanabilmek için sigortalının;

a) Yazılı talepte bulunması, talepte bulunduğu tarihte prim ve her türlü borçlarını ödemiş olması,

b) Kadın ise 58, erkek ise 60 yaşını doldurmuş ve 25 tam yıl sigorta primi ödemiş olması,

Şarttır.

İlk defa Bağ-Kur sigortalılarına yaşlılık aylığı bağlanması 1479 sayılı Kanunun 35. maddesinde düzenlenmiş ve 4447 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle, 08.09.1999 tarihinden sonra sigortalı olanların yazılı talepte bulunması, talepte bulunduğu tarihte prim

ve her türlü borçlarını ödemiş olması ve Kadın ise 58, erkek ise 60 yaşını doldurmuş ve 25 tam yıl sigorta primi ödemiş olması şartıyla yaşlılık aylığı bağlanacağı belirtilmiştir. İlk defa, 08.09.1999 tarihinden **önce** sigortalı olanların yaşlılık aylığından yararlanabilmeleri için kademeli bir geçiş süreci öngörülmüştür. Buna göre, 4759 sayılı Kanunun 7. maddesiyle 1479 sayılı Bağ-Kur Kanununun geçici 10. maddesinin Anayasa Mahkemesince iptal edilen ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir. 23.05.2002 Tarihli ve 4759 Sayılı Kanuna göre 1479 Sayılı Kanuna tabi sigortalıların yaşlılık aylığı taleplerinde uygulanacak geçiş süreci aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

**1479 sayılı Bağ-Kur Kanunu'na göre Erkek ve Kadın Sigortalılara
Bağ-Kur'dan Yaşlılık (Emeklilik) Aylığı Bağlanması**

Bağ-Kur'lular için 01.06.2002 itibariyle;		Prim ödemeleri gereken süre		Emekli Olacakları YAŞ	
		Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
Kadınlarmın 20 yılı tamamlamasına kalan süre	Erkeklerin 25 yılı tamamlamasına kalan süre				
2 yıl veya daha az	2 yıl veya daha az	25	20	44	40
2 yıldan fazla-3 yıl ve daha az	2 yıldan fazla- 3 yıl 6 ay ve daha az	25	20	45	41
3 yıldan fazla-4 yıl ve daha az	3 yıl 6 aydan fazla-5 yıl ve daha az	25	20	46	42
4 yıldan fazla-5 yıl ve daha az	5 yıldan fazla-6 yıl 6 ay ve daha az	25	20	47	43
5 yıldan fazla-6 yıl ve daha az	6 yıl 6 aydan fazla-8 yıl ve daha az	25	20	48	44
6 yıldan fazla-7 yıl ve daha az	8 yıldan fazla-9 yıl 6 ay ve daha az	25	20	49	45
7 yıldan fazla-8 yıl ve daha az	9 yıl 6 aydan fazla-11 yıl ve daha az	25	20	50	46
8 yıldan fazla-9 yıl ve daha az	11 yıldan fazla-12 yıl 6 ay ve daha az	25	20	51	47
9 yıldan fazla-10 yıl ve daha az	12 yıl 6 aydan fazla-14 yıl ve daha az	25	20	52	48
10 yıldan fazla-11 yıl ve daha az	14 yıldan fazla-15 yıl 6 ay ve daha az	25	20	53	49
11 yıldan fazla-12 yıl ve daha az	15 yıl 6 aydan fazla-17 yıl ve daha az	25	20	54	50
12 yıldan fazla-13 yıl ve daha az	17 yıldan fazla-18 yıl 6 ay ve daha az	25	20	55	51
13 yıldan fazla-14 yıl ve daha az	18 yıl 6 aydan fazla-20 yıl ve daha az	25	20	56	52
14 yıldan fazla-15 yıl ve daha az	20 yıldan fazla-21 yıl 6 ay ve daha az	25	20	57	53
15 yıldan fazla-16 yıl ve daha az	21 yıl 6 aydan fazla-22 yıl	25	20	58	54
16 yıldan fazla-17 yıl	22 yıldan fazla	25	20	60	55
17 yıldan fazla	-	-	20	-	58

Bağ-Kur Sigortalılarına Kısmi Yaşlılık Aylığı Bağlanması

Bağ-Kur sigortalılarına kısmi yaşlılık aylığı bağlanması 1479 sayılı Kanunun 35. maddesinde düzenlenmiş ve 4447 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle, 08.09.1999 tarihinden sonra ilk defa sigortalı olanların Kadın ise 60, erkek ise 62 yaşını dolduran ve en az 15 tam yıl prim ödeyen sigortalılara kısmi yaşlılık aylığı bağlanacağı hükme bağlanmıştır.

4447 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce sigortalı olanlardan, Kanunun yürürlük tarihini takip eden aybaşından (01.10.1999) itibaren kısmi aylık bağlanması için 15 tam yıl hizmet süresini ve kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını doldurmalarına 2 tam yıl ve daha az süre kalanlara, Kanunun yürürlük tarihinden önceki hükümlere göre kısmi yaşlılık aylığı bağlanacaktır.

15 tam yıl prim ödeme süresi ile kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını doldurma koşulunu, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takip eden aybaşından itibaren,

- 2 tam yıldan fazla, 4 tam yıl veya daha az süre içinde yerine getiren, kadınlara 51, erkeklere 56 yaşını,
- 4 tam yıldan fazla, 6 tam yıl veya daha az süre içinde yerine getiren, kadınlara 52, erkeklere 56 yaşını,
- 6 tam yıldan fazla, 8 tam yıl veya daha az süre içinde yerine getiren, kadınlara 53, erkeklere 57 yaşını,
- 8 tam yıldan fazla, 10 tam yıl veya daha az süre içinde yerine getiren, kadınlara 54, erkeklere 57 yaşını,
- 10 tam yıldan fazla süre içinde yerine getiren, kadınlara 56, erkeklere 58 yaşını,

Doldurmaları ve talepte bulunmaları halinde, yaşlılık aylığı bağlanacağı ifade edilmiştir.